

รายการ ร้อยเรื่อง...เมืองไทย

สถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา และสำนักวิชาการ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ถนนอุทองใน เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300 โทร. 0 2244 2065

เรื่อง ตรายกยุงพระราชทาน เครื่องหมายรับรองผลิตภัณฑ์ผ้าไหมไทย
เรียบเรียง นางสุภัทร คำมุงคุณ วิทยากรเชี่ยวชาญ
กลุ่มงานบริการวิชาการ 2 สำนักวิชาการ
ออกอากาศ 11 สิงหาคม 2561

สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถในรัชกาลที่ 9 ทรงให้ความสำคัญและทรงให้การส่งเสริมสนับสนุนการปลูกหม่อนเลี้ยงไหมและทอผ้าไหมไทยมาตลอดระยะเวลาที่ห้าทศวรรษ พระองค์ทรงมีพระราชดำริสเมื่อครั้งเสด็จ ณ โครงการฟาร์มตัวอย่างตามพระราชดำริ บ้านแม่ตุงติง ต.แม่สาป อ.สะเมิง จ.เชียงใหม่ ในวันที่ 19 มกราคม 2542 ดังความตอนหนึ่งว่า “...การเลี้ยงไหม นอกจากจะเป็นการเพิ่มรายได้ให้แก่เกษตรกรแล้วยังเป็นวัฒนธรรมที่เก่าแก่ และดีงามของชาติไทย ที่ได้สืบทอดกันมานานอีกด้วย ไม่ว่าเศรษฐกิจของประเทศจะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร การพัฒนาการเลี้ยงไหมก็ต้องดำเนินต่อไป...” พระองค์ทรงพัฒนาอาชีพการปลูกหม่อนเลี้ยงไหมและทอผ้าไหม ทำให้ผ้าไหมไทยมีชื่อเสียงไปทั่วโลก และทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานสัญลักษณ์นกยูงไทย (Royal Peacock Logo) จำนวน 4 ชนิด ได้แก่ นกยูงสีทอง (Royal Thai Silk) นกยูงสีเงิน (Classic Thai Silk) นกยูงสีน้ำเงิน (Thai Silk) และนกยูงสีเขียว (Thai Silk Blend) ให้เป็นเครื่องหมายรับรองคุณภาพผลิตภัณฑ์ผ้าไหมไทย ซึ่งได้จำแนกตามกระบวนการผลิตที่แตกต่างกันของชนิดไหม การสาวไหม เส้นไหม การทอ และการย้อม

โดยเมื่อปี 2547 สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีได้เป็นหน่วยงานในการยื่นจดทะเบียนเครื่องหมายรับรองผลิตภัณฑ์ผ้าไหมไทย ตามบทบัญญัติมาตรา 82 แห่งพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 ต่อมาได้มีการโอนสิทธิหรือรับมรดกสิทธิเครื่องหมายรับรองตรายกยุงพระราชทานให้กับสถาบันหม่อนไหมแห่งชาติเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ เมื่อปี 2548 และภายหลังกรมหม่อนไหม กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จึงได้ขอโอนสิทธิหรือรับมรดกสิทธิเครื่องหมายรับรองตรายกยุงพระราชทาน มาดำเนินการรับผิดชอบต่อไปในปี 2553 เพื่อรักษาคุณภาพและมาตรฐานการรับรองผ้าไหมไทย ตรายกยุงพระราชทาน และส่งเสริมการใช้เครื่องหมายรับรองผลิตภัณฑ์ผ้าไหมไทย ตรายกยุงพระราชทาน ให้แพร่หลายทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยปัจจุบันได้มีการจดทะเบียนเครื่องหมายรับรองผลิตภัณฑ์ผ้าไหมไทย ตรายกยุงพระราชทานในต่างประเทศแล้วจำนวน 35 ประเทศ

ทั้งนี้ เครื่องหมายรับรองผลิตภัณฑ์ผ้าไหมไทย ตรานกยูงพระราชทานทั้ง 4 ชนิด เป็นการรับรองผลิตภัณฑ์ที่มีการผลิตหรือแหล่งกำเนิดในประเทศไทยเท่านั้น และมีลักษณะสำคัญ โดยสรุปดังนี้

1. ตรานกยูงพระราชทานสีทอง หรือ Royal Thai Silk เป็นผ้าไหมที่ผลิตโดยใช้เส้นไหมและวัตถุดิบตลอดจนกระบวนการผลิตที่เป็นการอนุรักษ์ภูมิปัญญาพื้นบ้านดั้งเดิมของไทยอย่างแท้จริง โดยใช้เส้นไหมพันธุ์ไทยพื้นบ้านทั้งเส้นพุ่งและเส้นยืน เส้นไหมต้องสาวด้วยมือผ่านพวงสาวลงภาชนะ ทอด้วยกี่ทอมือแบบพื้นบ้านชนิดพุ่งกระสวยด้วยมือ ย้อมด้วยสีธรรมชาติ หรือสีเคมีที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม

2. ตรานกยูงพระราชทานสีเงิน หรือ Classic Thai Silk เป็นผ้าไหมที่ผลิตขึ้นโดยยังคงอนุรักษ์ภูมิปัญญาพื้นบ้านผสมผสานกับการประยุกต์ใช้เครื่องมือและกระบวนการผลิตในบางขั้นตอน โดยใช้เส้นไหมพันธุ์ไทยพื้นบ้านหรือพันธุ์ไทยปรับปรุงเป็นเส้นพุ่งและ/หรือเส้นยืน เส้นไหมต้องสาวด้วยมือ หรือสาวด้วยอุปกรณ์ที่ใช้มอเตอร์ขับเคลื่อนไม่เกิน 5 แรงม้า ทอด้วยกี่ทอมือชนิดพุ่งกระสวยด้วยมือหรือกึ่งกระตุก

3. ตรานกยูงพระราชทานสีน้ำเงิน หรือ Thai Silk เป็นผ้าไหมชนิดที่ผลิตด้วยภูมิปัญญาของไทยแบบประยุกต์ ใช้เทคโนโลยีการผลิตเข้ากับสมัยนิยมและเชิงธุรกิจ โดยใช้เส้นไหมแท้เป็นเส้นพุ่งและเส้นยืน ย้อมด้วยสีธรรมชาติ หรือสีเคมีที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม ทอด้วยกี่แบบใดก็ได้

4. ตรานกยูงพระราชทานสีเขียว หรือ Thai Silk Blend เป็นผ้าไหมที่ผลิตด้วยกระบวนการผลิตและเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่ผสมผสานกับภูมิปัญญาไทยในด้านลวดลายและสีสันระหว่างเส้นใยไหมแท้กับเส้นใยอื่นที่มาจากธรรมชาติ หรือเส้นใยสังเคราะห์รูปแบบต่าง ๆ ตามวัตถุประสงค์การใช้งาน หรือตามความต้องการของผู้บริโภค โดยใช้เส้นไหมแท้เป็นส่วนประกอบหลัก มีเส้นใยอื่นเป็นส่วนประกอบรอง ต้องระบุส่วนประกอบของเส้นใยอื่นให้ชัดเจน ทอด้วยกี่แบบใดก็ได้ ย้อมด้วยสีธรรมชาติ หรือสีเคมีที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม

เครื่องหมายรับรองคุณภาพผลิตภัณฑ์ผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทาน เป็นอีกมาตรฐานหนึ่งของการรับรองคุณภาพผลิตภัณฑ์ผ้าไหมไทย โดยให้การรับรองวัตถุดิบ กระบวนการผลิต และมาตรฐานผ้าไหมไทย เพื่อสร้างตราสัญลักษณ์ด้านคุณภาพ อันนำมาซึ่งการสร้างเชื่อมั่นให้กับผู้ซื้อทั้งในประเทศและต่างประเทศ อีกทั้งเป็นการเพิ่มมูลค่าให้กับผ้าไหมไทย ส่งผลต่อการสร้างรายได้ให้กับเกษตรกร และผู้ประกอบการไหมไทยตลอดจนเป็นการส่งเสริมการอนุรักษ์และคุ้มครองไหมไทยให้เป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชาติสืบไป

บรรณานุกรม

- กรมหม่อนไหม. (2557). มาตรฐานหม่อนไหม. สืบค้น 30 พฤษภาคม 2561 จาก https://www.qsds.go.th/newqsds/file_upload/2015-02-09-standard.pdf
- _____. (ม.ป.ป.). เครื่องหมายรับรองผลิตภัณฑ์ผ้าไหมไทย “ตรานกยูงพระราชทาน”. สืบค้น 25 พฤษภาคม 2561 จาก https://qsds.go.th/newqsds/inside_page.php?pageid=7
- _____. (ม.ป.ป.). ตรานกยูงพระราชทานและการตรวจสอบย้อนกลับแหล่งผลิตสินค้าหม่อนไหม. สืบค้น 28 พฤษภาคม 2561 จาก https://www.qsds.go.th/ocs/file_upload/2015-05-11-peacock.jpg
- กรมหม่อนไหม, สำนักอนุรักษ์และตรวจสอบมาตรฐานหม่อนไหม. (2557). ข้อบังคับกรมหม่อนไหมว่าด้วยการใช้เครื่องหมายรับรองผลิตภัณฑ์ผ้าไหมไทย พ.ศ. 2554 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2557. สืบค้น 28 พฤษภาคม 2561 จาก https://www.qsds.go.th/ocs/file_upload/2014-11-13-rules.pdf
- สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ กับพระราชประวัติที่ทรงมีความสนพระทัยต่อไหมไทย. สืบค้น 28 พฤษภาคม 2561 จาก https://qsds.go.th/newqsds/file_show/qts1.pdf